

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessimvm-Octavvm De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An teneatur Ordinarius aliqua ex supradictis causis concurrente
dispensare, contrahentesque possint negata dispensatione contrahere. §.
5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

& eam quæ datur pro conscientia foro: est enim lata differentia, quippe dispensatio pro conscientia foro ex sola relatione petentis, & affirmantis causam esse legitimam conceditur; secus verò hæc dispensatio, quæ aliunde, quam ex contrahentibus constare Ordinario debet causam dispensandi iustam fuisse.

7. Quæ sine causa iustæ ad dispensandum tradunt Doctores, ut videre est in Sylvest. verbo Matrimonium 6. quæst. 7. Zerola in praxi 1. part. verbo Matrimonium §. 9. Ludovic. Lopez, 1. part. instruat. cap. 87. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 8. num. 15. Henric. lib. 11. cap. 16. Sanch. lib. 3. disp. 9. Reginald. lib. 33. num. 214. Coninch. disp. 27. dub. 6. num. 57. concl. 5. Gutier. de matrim. cap. 57. à num. 3. Paul. Layman. lib. 5. tract. 10. 2. part. cap. 4. num. 11. Basil. Ponce, lib. 5. cap. 12. & alii. Nam licet Concilium solum timorem malitiosæ impeditenti ut causam iustam designaverit, quia tamen arbitrio Episcopi reliquit hanc dispensationem, potest Episcopus aliis ex causis vtpote iustis, & legitimis dispensationem concedere. Aduerto tamen aliquando causam adesse iustam, ut denuntiationes ad matrimonij contractum omnino omittantur, aliquando vero ut solum postponatur contractui, præmittanturque consummationi.

8. Prædicti Doctores plures specialiter causas designant, prima est, quam tradit Concilium, timor malitiosæ impeditenti, id est quando iniquè, & contra rationem timetur matrimonium impediendum esse, hæc est sufficiens, ut postponatur denuntiationes. Secunda causa, ut omnino omittantur, est infamia, qualiter contingit, si diu existimati conjuges publicentur, ut bene testatur Gutier. de iuram. confirm. cap. 51. num. 12. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 83. num. 27. Coninch. disp. 27. dub. 6. num. 56. Valer. Reginald. lib. 33. num. 235. Tertia est disparitas conditionis, ætatis, diuitiarum, & qualitatis, ut docent Nauarr. cap. 22. num. 70. Salcedo, pract. cap. 73. ad finem. Spino de testam. gloss. 15. num. 18. Sanch. disp. 9. num. 3. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 83. numero 25. eo quod passim in circulis de eorum facto sermo habetur, quod pudorem ingerit, quæ causa regulariter est sufficiens ad omnimodam denuntiationem omissionem. Quarta & sufficiens ad integram dispensationem, est periculum animæ siue proprium, siue alienum, quale censetur esse timor grauis scandalis, quod inito statim matrimonio vitari potest, vel si contrahentes prauo se amore fuerint profecti, timeaturque in eo fore persecuturos, nisi matrimonium nulla dilatione facta contrahatur. Et idem est de meretrice in lupanari exposita, oportet enim permittere, ut matrimonium statim contrahatur, tum vt à malo statu desistat, tum ne ipsa, vel sponsus voluntatem contrahendi mutant. Sic Sanch. disp. 9. num. 17. alique Doctores superius relati. Quinta sufficiens ad postponendas denuntiationes, est legitimatio prolis in mortis articulo, & securitas decedendi in bono statu, ut ex communi omnium sententia testatur Couaruz. 2. part. de sponsalib. cap. 6. num. 11. Sarmiento, lib. 1. select. cap. 6. num. 7. Henric. lib. 11. cap. 5. §. 6. Sanch. disp. 9. num. 19. Gratian. cap. 83. num. 16. Sexta sufficiens ad omnimodam dispensationem, est periculum cõmmandi matrimonium ante benedictionem nuptiarum, eo quod sit vicinum tempus in quo benedictiones nuptiales prohibentur, ut tradit Zerola, prax. Episc. 1. part. verbo Matrimonium §. 9. Reginald. lib. 33. num. 235. Sanch. disp. 9. num. 14. Egid. Coninch. disp. 27. dub. 6. num. 56. Septima sufficiens ad integram dispensationem denuntiationum est fauor in bono Ecclesiæ cedens, qualis sæpè censetur Magnatibus factus, si ab honore publicationis eximantur, vbi concedit Nauarr. cap. 16. num. 36. Sotus in 4. d. 28. quæst. 1. art. 2. post 3. conclus. Coninch. disp. 27. dub. 6. n. 57. Tandem quæcunque notabilis contrahentium commoditas siue temporalis, siue spiritualis præstat causam iustam omittendi, vel saltem postponendi denuntiationes, ut ex Doctoribus supra relatis facile colligitur. Illud verò est omnino aduertendum obligatum esse Ordinarium antequam dispense ne præmittantur denuntiationes inuestigare diligenter, tum an causa, quæ illi proponitur adit, tum ne contrahentes sint aliquo impedimento ligati; sicuti aduertit Sanch. disp. 9. num. 20. Coninch. disp. 27. dub. 6. num. 57.

§. V.

An teneatur Ordinarius aliqua ex supradictis causis concurrente dispensare, contrahentesque possint negata dispensatione contrahere?

1. Non est obligatus Ordinarius dispensare, nisi quando bono communi, vel particulari contrahentium maxime expedit.
2. Satisfit civium obsecrationi.
3. Quæ causa bono communi, vel particulari contrahentium maxime expeditur.

4. Si Ordinarius obligatus concedere dispensationem denegat, poterunt contrahentes omisso denuntiationibus contrahere.
5. Non potest Ordinarius pro iis dispensationibus aliquam mulctam imponere.
6. Aliquando denuntiationes ante consummationem matrimonij debent præmitti, si antea præmissa non fuerint.
7. Probabile videtur non esse peccatum mortale consummare matrimonium non præmissis his denuntiationibus, si contrahentes certi sunt nullum subesse impedimentum.
8. Non est peccatum mortale consummare matrimonium ante benedictiones Ecclesiæ.
9. Quibus coniugibus hæc benedictiones concedenda sint?

1. **E**T si plures Doctores relati à Sanch. lib. 3. disp. 20. num. 2. censent existente legitima causa dispensationis obligatum esse Ordinarium dispensare: at verius & receptius est solum hanc obligationem inesse quocies bono communi, vel particulari contrahentium maxime expedit prædictam dispensationem concedere, ut bene docent Sanch. lib. 3. disp. 10. num. 6. Gutier. lib. 1. canon. 99. cap. 20. num. 23. & de matrim. cap. 52. numero 4. Coninch. disp. 27. dub. 6. num. 57. Basil. Ponce, lib. 5. cap. 31. post medium. Quippe Prælati ex officio tenentur bono communi, & speciali subditorum providere, quare si dispensationem huic bono convenientem denegent contra proprium munus grauer delinquit, poteritque a cõsecratione facta appellari, saltem quoad effectum deuolutionis, ut rectè notauit Gutier. de matr. dicto cap. 57. num. 5. Quod si pensatis omnibus non grauer bono communi, vel subditorum dispensatio conducit, sed leuiter tantum, censenda est gratiosa dispensatio, eo quod hæc leuis commoditas à beneuolentia obseruatione rigida legis communis. Probaturque potest hæc doctrina duplici Textu, primò ex cap. expulsi de cleric. ex communi. ministri. vbi inquit Pontifex, nisi forsitan cum eis fuerit misericorditer dispensatum. Expulsi verbum misericorditer; quod gratiam denotat, non obligationem, tamen causa iusta dispensandi subit, alia dispensatio concedi non potest, esset enim dissipatio, & abusus potestatis. Itemque cap. ut si clericus, de iudicij. §. de adulterij. libertati Episcopi relinquit dispensationem, vbi Glossa ait, dispensationem aliquando esse debitam, aliquando gratis fieri. Contra verò cap. cum ex eo, de Elect. in 6. vbi conceditur Episcopo, ut possit cum Clerico dispensare, ne septennio resiliat ob studiorum causam; Doctores communiter assentunt esse obligationem grauem dispensandi ob bonum commune, & speciale subditi, & quia in Textu causa exprimitur. Sic Ioann. Andr. Archidia. & Franc. ibi.

2. Neque obest, quod Concilium in grauissima causa malitiosæ impeditenti arbitrio Ordinarij dispensationem remittit, ut inde inferatur nunquam Ordinarium obligatum esse dispensare, quia Concilium Ordinarium remittit iudicare, ad malitiosæ impeditenti stante expedit, vel non expedit denuntiationes omittit, & eo quod alia via malitiosum impedimentum auferri possit. Non autem Ordinarium concedit libertatem negandi dispensationem, eo ipso quod iudicat matrimonium expedire, & malitiosum impedimentum alia via non posse tolli.

3. Quod si roges, Quæ causa ex supradictis expressis grauer, vel leuiter bono communi, vel particulari contrahentium conducit? Breuiter respondeo omnes causas superius assignatas grauer bono communi, vel speciali contrahentium conducere, excepta tertiâ, quæ oritur ex verecundia ob disparitatem ætatis, conditionis, nobilitatis, vel diuitiarum, & excepta septimâ de gratia, & fauore Magnatibus faciendo quippe hæc due causæ est iustæ sint, non tamen ita graues, quia sæpè grauius vigeat, & Ecclesiæ conuenientius sit legem hanc Ecclesiasticam de denuntiationibus præmittendis obseruari, ut tradit Sanch. Coninch. Gutier. Basil. & alij supra.

4. Verum, si stante iusta causa, ob quam grauer bono communi vel particulari subditorum expedit dispensationem concedere, Ordinarius denegat, poterunt contrahentes omisso denuntiationibus contrahere, quia leges Ecclesiasticæ non obligant cum graui iactura, ut bene docent Nauarr. cap. 21. num. 70. Sotus in 4. d. 28. q. 1. art. 2. conclus. 3. Henric. lib. 11. cap. 5. num. 5. & cap. 5. n. 5. & alij relatis Sanch. disp. 10. n. 23. Gutier. de matrim. cap. 57. num. 6. Coninch. disp. 27. dub. 6. num. 59.

5. Modus ab Ordinario obseruandus in hac dispensatione, liberalis esse debet, atque aded nullam pecuniariam mulctam imponere potest, ut generaliter decium est à Concilio Trident. sess. 25. cap. 18. de reformat. Neque valet dicere grauis dispensationem concedi, tamen præcipitur dispensando, ut elemosynam alicui pio loco tribuat, quia esto dispensando nihil recipiat, at ob eius actionem onus dispensando imponitur: non igitur gratis, conceditur, sicut non concederetur gratis factum ei qui stipendium alteri dandum obligaretur, sicque omnes Doctores conueniunt non posse Episcopum concedentem dimissorias ad Ordines obligare ordinandum, ut pro dimi. sionis elemosynam pio loco largiatur, quia non

esse liberalis, & gratiosa dimissioarium concessio, vt exigit Trident. sess. 21. cap. 1. de reformat. Quod si iustus, cui est data potestas dispensandi, & commutandi conceditur ex Reg. cui licet, quod plus licet, vnde quod est minus, de Regul. iuris in 6. Ergo esto via dispensationis non possit dispensare Ordinationis? Respondeo ex concessa facultate dispensandi in lege non inferitur legem commutare posse: alias posset Episcopus denuntiationem omissionem permittere ex eo solum quod in pium opus obligationem commutare. Et ratio est, quia ad commutationem legis requiritur, vt commutans potestatem habeat imponendi legem. Cum vero hanc non habeat inferior Pontifex, nequit legem à Pontifice laram in aliam materiam transferre. In voto autem licet ipse qui dispensat, & commutat, non habeat potestatem imponendi alteri obligationem voti, at ipse cui fit commutatio sibi imponit, legem vero nequaquam imponere potest. Vnde ex concessione ad dispensandum in lege non conceditur potestas ad illius commutationem. Pontifex vero, quia est supremus Legislator potest in suis legibus dispensare, earumque obligationem in aliam materiam commutare, quod est nouam legem edere iuxta Textum in cap. licet de feris. Cum hoc tamen statim dispensatio fiat ob aliquam causam ortam ex culpa imponi posse obligationem alicuius penam clarigenda, non quidem pro dispensatione, sed pro culpa commissa, & in penitentiam illius pro qua conceditur, sicuti aduertit Sanch. d. disp. 10. num. 10.

6. Ad extremum aduertendum est, si dispensatio facta est ab Ordinario non integre, sed solum pro matrimonij contractu obligatos esse contrahentes sub peccato mortali denunciations ante consummationem praeferre, nisi forte aliqua graui, & virgini causa excusetur: vt docuit Nauarr. cap. 16. num. 38. Sanch. lib. 3. disp. 1. num. 7. Gutierr. de matr. cap. 58. num. 1. & colligitur ex Conc. Trid. sess. 24. cap. 1. vbi praecepit denunciations ante consummationem praeferri, nisi Ordinarius contrarium expedire iudicauerit, quod praeceptum eam materiam grauem respiciat sub culpa mortali videtur obligare. Quare contrahentes quoties peccat, redduntque debium mortaliter peccat, vt potest contra legem grauem Ecclesiasticam procedunt, & quantum est se, periculo fornicationis exponunt, eo quod poterunt esse impediti ad contrahendum, neque diligentiam iudicauerit praeferri, quae se securos reddere debent.

7. Verum est praedicta sententia omnino tenenda, & consulenda fit, opposita tamen scilicet non esse peccatum mortale matrimonium consummare, quando contrahentes certi sunt nullum impedimentum subesse, vt probabilem defendit Man. Rodrig. in sum. c. 22. num. 7. & pluribus relatis Sanch. disp. 11. num. 2. eo quod Concilium iubeat denunciations praeferri, vt facilius de rege impedimento possit, si forte asit. Quando vero contrahentes certi sunt nullum impedimentum adesse, cessat ratio legis, & consequenter ipsa lex videtur cessare. Sed negari potest rationem legis cessare, quippe lex de denunciations praeferendis non hunc, vel illum casum singularem spectat, sed omnes, in quibus mortale periculum est consummari matrimonium ab impeditis, si denunciations non praeferantur: alias si praedicta ratio effectus esset ad excusandum contrahentes, à denunciations praeferendis consummationi matrimonij, eadem excusati possent à praeferendis contrahui, quod nullus dicit. Hentig. verò, lib. 11. cap. 16. num. 1. alique plures est admittunt esse peccatum mortale consummare matrimonium absque denunciationsibus, quando in eis integre dispensatum non est, at affirmant solum in prima copula, quando matrimonium consummatur peccatum committi, sed non in reliquis, eo quod cesset tale praeceptum, vt vultur exemplo ieiunij, quod à bis comedente obseruari nequit, ideoque non peccat, est plures postea comedit. Tridentinum namque solum videtur imperasse denunciations praeferri, tum matrimonij contrahui, tum illius consummationi: at postquam consummationem est nullam de denunciationsibus praeferendis praeceptum imposuit.

8. Quantum ad benedictiones Ecclesiae vulgo velaciones amittit, ex ultimo ex se, & secluso scandalo peccatum mortale non esse, imò nec veniale consummare matrimonium illis non praemissis: eo quod Trident. sess. 24. cap. 1. loquens de iis benedictionibus hortatur fideles, vt eas consummationi praeferant. Ergo non praecipit, sed consulti, consilium autem omittit ex se peccatum non est. Idemque videtur decium cap. nuptiarum, 30. quest. 1. vbi Nicolaus Papa postquam enumerauit concurrentia ad nuptias, & inter ea benedictiones solemnes, inquit, haec omnia non seruare non est peccatum. Atque ita docent Nauarr. c. 22. n. 38. & 39. Covarr. 4. decret. 2. part. c. 9. §. 2. n. 2. Sotus in 4. d. 28. quest. 1. art. in c. ad fin. Petr. de Lelic. de matr. quest. 48. art. 5. punct. 3. dub. 1. Sanch. aliis relatis lib. 3. d. 12. n. 7. Coninch. disp. 27. dub. 8. in princ. vbi solum ratione scandalum peccatum agnoscit Gutierr. c. 58. de matr. n. 3. Paul. Laym. lib. 5. sum. tract. 10. 2. part. cap. 4. num. 13.

Ferd. de Castro. Sum. Mor. Part. V.

9. Haec benedictiones ex antiquissima Ecclesiae consuetudine primas nuptias, non secundas contrahentibus conferuntur, vt multis comprobatur Laym. dicto cap. 4. num. 13. Et probatur Textus cap. vir. 3. de secundis nuptiis. nam vt ibidem dicitur, res semel benedicta iterum benedici non debet. Consuetudo tamen obtinuit, vt quoties aliquis ex contrahentibus primò nuptas, etiam si alius viduus sit, eius nuptiae benedicantur, quinimò si vnus ex sponsis etiam si vidui sint benedictiones non receperit, vterque benedici poterit ex consuetudine Ioann. XXI. sicuti probatur Hentig. lib. 1. cap. 2. num. 3. Covarr. 2. part. de sponsal. cap. 8. §. 11. num. 2. Nauarr. cap. 22. n. 83. Sanch. lib. 7. disp. 82. num. 11. Eman. Saa, verbo Benedictio, num. 2. Paul. Laym. dicto cap. 4. num. 13. Coninch. disp. 27. dub. 8. num. 72. Vide Gutierr. cap. 106. per totum, late hanc materiam disputantem.

§. VI.

An ex praedictis denuntiationibus teneatur qui impeditum agnouit, etiam si Patrochus sit, denunciare?

1. Impedimentum publicum, vel quod probari facile potest obligatus est quilibet denunciare.
2. Si impedimentum occultum fuerit, impetrataque fuerit dispensatio pro conscientiae foro, nulla est obligatio denunciandi.
3. Si solum ex auditu nouisti, nec recordaris à quo acceperis, non es obligatus.
4. Si tu solus nosti impedimentum, & est infamatorium, plures negant re esse obligatum denunciare.
5. Oppositum verius est.
6. Contrahens tenetur facere impedimentum vel à contractu distiterit.
7. Soluuntur fundamenta à num. 4. adducta.

1. Certum est, si impedimentum publicum sit, vel probari facile possit obligatum esse quemlibet illius conficium denunciari; siquidem denunciatione impeditur, ne coniuges impediti contrahant. Sic Basil. Ponce, lib. 5. cap. 34. numero 3.

2. Secundò est certum, si impedimentum occultum sit, impetrataque fuerit dispensatio pro conscientiae foro nullam esse denunciations obligacionem, quia nullum est impedimentum, ad cuius denunciations praeceptum fertur, secus verò si publica esset vox de praedicto impedimento, quia eo casu dispensatio non prodest, sicuti aduertit Sanch. lib. 3. disp. 14. à n. 4. Gutierr. de matr. cap. 59. num. 13.

3. Tertio est certum, si solum ex auditu nouisti impedimentum, nec recordaris à quo acceperis non esse obligatum denunciare, quia ea denunciations nullius est virtutis, vt tradit Farinac. de re lib. 2. part. quest. 69. n. 75. & seqq. Sanch. lib. 3. disp. 12. n. 7. Gutierr. c. 59. n. 12. quod procedit maxime quando impedimentum est infamatorium, nam si nullam infamiam irrogat, opprimè poteris illud denunciare, quia nullum est periculum in ea denunciations, & forte veritas manifestabitur, vt rectè aduertit Sanch. & Gutierr. supra. Econtra verò si recordaris à quo impedimentum acceperis, distinguendum est, si accepisti à persona fide digna, obligatus es denunciare, quia poterit Praelatus illam personam fide dignam citare eiusque testimonium recipere, vt bene tradit Nauarr. cap. 15. n. 45. Et cap. inter verba, carol. 66. num. 290. & seqq. Sanch. disp. 13. n. 7. Gutierr. c. 59. num. 10. Basil. Ponce, lib. 5. cap. 34. num. 1. Si verò à persona suspecta impedimentum acceperis, nulla tibi est obligatio denunciandi, maxime si impedimentum infamatorium sit, quia nullum est praedictum testimonium, Argum. c. licet ex quadam de Testibus. Et docuit Farinac. dicta q. 69. num. 85. Nauarr. Sanch. Gutierr. & Basil. loc. cit. Coninch. disp. 27. num. 62.

4. Quare difficultas eo procedit, An tenearis denunciare, si tu solus impedimentum noueris? Negant re esse obligatum, si impedimentum ex peccato procedit. Supplementum Gabrielis. d. 28. q. 2. art. 3. dub. penult. Maior. 4. d. 21. quest. 2. argum. 3. Et de quocunque impedimento docet Eman. Saa, verbo, Matrimonium, num. 23. Basil. Ponce, lib. 5. c. 34. à num. 6. Mouentur primò, quia commune est neminem obligatum esse denunciare quod probare non potest ob periculum regurandi impostoris, & calumniatoris, vt docuit Nauarra, de restit. lib. 3. c. 1. in secundae edit. num. 358. Et aliis relatis Gutierr. lib. 1. canon. ag. c. 1. num. 21. Secundò, vel coniuges bona fide procedunt, ignorantibus se esse impedimento ligatos, vel mala fide procedunt, si adest bona fides nullum peccatum committunt in eo contractu, nullamque irreuerentiam Sacramento praestant, aut iniuriam irrogant, cum nullum efficiat Sacramento, proli autem nullum damnium inferunt, siquidem legitima est. Ergo ex nullo capite obligari potest ad denunciations faciendam, Si verò ex mala fide procedat

G coniuges,